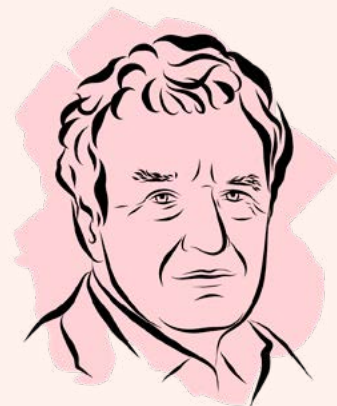

De achterkant van migratiemuseum Fenix op De Kaap

Katendrecht ('De Kaap' voor kenners) was de eerste multiculturele buurt van Nederland. Aan het begin van de twintigste eeuw kwamen er al Chinezen en later volgden Grieken en Surinamers. Er waren cafés voor zwarte Amerikaanse matrozen en voor blanke, kroegen voor Noorse, Zweedse, Finse en Estse zeelieden.

Het was een warme Rotterdamse volksbuurt, zoveel leuker dan de aanduiding hoerenwijk suggereert. Mijn ouders hadden er een groentewinkel – naast waar nu espressobar Kopi Soesoe zit (aanrader: de powerthee). De meisjes van plezier bulkten van het geld. Mijn ouders verkochten hun slechts de allerbeste groenten, fruit en zelfs kaviaar. Aldus hebben de nachtvinders mijn studie scheikunde mede gefinancierd.

Op diezelfde Kaap is op 16 mei het nieuwe Fenix-museum geopend door koningin Máxima. Het bevindt zich in opgeknapt loodsen (met deuren waartegen ik vroeger mijn traptechniek oefende), gaat over migratie en is tevens een kunstmuseum.

Dat er nu op Katendrecht een migratiemuseum is, rijmt met het verleden. Met als kanttekening dat de Griekse en Chinese zeelieden op De Kaap vaak met Nederlandse vrouwen trouwden – de snelste integratieroute, schrijft demograaf Jan van de Beek in *Migratiemagneet Nederland*, terwijl de derde generatie migranten met moslimachtergrond nog steeds met elkaar huwt. Zelfs voormalig burgemeester Ahmed Aboutaleb moest er niet aan denken dat zijn dochter met een kaaskop zou thuiskomen.

Fenix-directeur Anne Kremers zei in *NRC* dat het museum de 'mooie kanten' van migratie wil tonen, maar ook 'heftige thematiek' niet uit de weg gaat. Vermoedelijk bedoelt ze daarmee niet dat immigratie voor de ontvangende samenleving heftiger is dan ooit, omdat heel wat nieuwkomers een pesthekel hebben aan de westerse cultuur met haar alcohol en haar homo's en haar rode stoplichten.

Het museum is gefinancierd door de stichting Droom en Daad van kunstkenner Wim Pijbes (voormalig directeur van het Rijksmuseum en de Kunsthall) die het kapitaal van de familie Van der Vorm mag uitgeven. Daarmee keert het grote geld terug naar De Kaap. Aan het eind van de negentiende eeuw was Katendrecht een soort Wassenaar, vol landhuizen en villa's, waar havenbaronnen als Reuchlin, Pincoffs, Van Peski, Köpcke en de familie Mees de zich snel ontwikkelende en dus stinkende stad aan de overkant van de Maas ontvluchtten.

In mijn boek *De winkel van mijn vader* ben ik op de geschiedenis van deze intrigerende wijk ingegaan: eerst een plek waar rietsnijders, veerlui en voerlui woonden, later een lustoord voor miljonairs, daarna het eerste Chinatown van Europa, dé rosse buurt van Nederland en nu yuppenwijk.

Afgaande op wat Wim Pijbes eerder met het kapitaal van de familie Van der Vorm deed in Museum Voorlinden (Wassenaar) zal ook het Fenix-museum vast en zeker weer uniek worden, al had het van mij ook een recht-op-en-neer-museum mogen zijn – zoals Antwerpen (vanwaar nog meer Europeanen naar Amerika zijn geëmigreerd dan vanuit Rotterdam) sinds 2013 heeft met het Red Star Line-museum.

Over het kapitaal van de familie Van der Vorm valt trouwens meer te zeggen. Alle media schrijven dat ze rijk zijn geworden door de Holland-Amerika Lijn, maar dat is het brave deel van het verhaal. Grondlegger was Willem van der Vorm (1873-1957) en hij verdiende zijn geld met de handel in steenkool, net als Daniël George van Beuningen (1877-1955). Van der Vorm was directeur van de Scheepvaart- en Steenkolenmaatschappij, Van Beuningen van de Steenkolen Handels Vereniging (SHV).

Steenkool wordt nu alom gezien als het ergste van het ergste, de duivelse brandstof die al dat CO₂ in de atmosfeer heeft geïnjecteerd. Met de miljoenen die de heren verdienden door de lucht te vervuilen en de aarde op te warmen, hebben ze later overigens wonderschone dingen gedaan: Museum Boijmans Van Beuningen, De Kuip en dus nu ook het Fenix-museum.

Sommigen zouden kunnen zeggen dat Rotterdam hiermee een forse 'klimaatschuld' heeft. Welnu, voordat Extinction Rebellion keet gaat trappen bij Fenix, kan de havenstad die schuld inlossen door op de Maasvlakte drie kerncentrales (de enige energiebron die de afgelopen halve eeuw heeft aange-toond steenkool en andere fossiele brandstoffen echt te kunnen vervangen) neer te zetten.

Rotterdam kan zijn klimaatschuld inlossen met drie kerncentrales